

Verslag**Centraal College van Deskundigen Restauratiekwaliteit**

Plaats: Gouda

Datum: 28 november 2014

Naam	Vertegenwoordigt	Werkt bij
Aanwezig:		
Rob van Hees	Voorzitter CCvD	
Walter de Koning	Secretaris CCvD	ERM
Kasper Burgy	Vakgroep Restauratie	Burgy Bouwbedrijf
Marc van Roosmalen	Raad voor Vastgoed Rijksoverheid –RVR	Rijksvastgoedbedrijf
Martinus van Milt	Gespecialiseerde aannemers	Van Milt / Takkenkamp
Michiel van Hunen	Rijksdienst Cultureel Erfgoed – RCE	RCE
Arjen van der Drift	Certificerende instellingen	KIWA
Rients Anne Slotema	Federatie Grote Monumentengemeenten - FGM	Leiden
Ron Spaan	Private opdrachtgevers	Boei
Afwezig:		
Gerard Ottevanger	provincies	Provincie Zuid-Holland
Jan Roest	Vereniging architecten werkzaam in de Restauratie – VAWR	Van Hoogevest Architecten

1. opening, vaststellen agenda

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. verslag bijeenkomst 12 september 2014 + actielijst*Redactioneel:*

Besluit: het verslag wordt met enkele wijzigingen vastgesteld. De wijzigingen zijn verwerkt in de gepubliceerde versie.

De actielijst wordt doorgenomen en bijgewerkt.

3. Vaststellen vergaderschema 2015

Spaan De vergaderdata zijn: 20 maart, 26 juni, 2 oktober (ipv 18 september) en 4 december. In juni tevens een locatiebezoek, Ron Spaan organiseert

4. Vaststellen definitieve versie URL 4004 Riet (wanden, daken, molens)

Door de begeleidingscommissie voor de URL Riet is een ontwerp voor URL 4004 opgesteld. Aanleiding is de wens van de leden van de Vakfederatie Riet om het riet dekken adequaat te beschrijven. Het is een eerste versie van een URL voor dit onderwerp, er is geen 'voorganger'. Dat geldt zeker voor het onderdeel dat zich richt op het dekken van molens (met name par 3.8). Afgesproken is om juist dit onderdeel expliciet te bespreken met in molenonderhoud gespecialiseerde groepen. Op 12 september 2014 is de ontwerp-URL vastgesteld. Het document heeft ter inzage gelegen. Er zijn 8 reacties ontvangen. In het reactiedocument zijn de reacties van de begeleidingscommissie op de ontvangen commentaren vermeld. Verder is het ontwerp getoetst aan de Bouwproducten Verordening; ook de opmerkingen uit deze toets zijn verwerkt. Tenslotte zijn de reacties vanuit de werkgroep Restauratiebestek ontvangen en verwerkt. De URL past bij de BRL 4000 Onderhoud en Restauratie en is daarmee certificeerbaar. Het draagvlak voor certificeren lijkt echter vooralsnog beperkt, maar kan zich verder ontwikkelen. Het draagvlak voor de URL (en afstemming op Stabu) is zeker wel aanwezig. Invoeren beoogd per 1 januari 2015.

Tijdens de bespreking van de URL komen de volgende zaken naar voren:

- Marc van Roosmalen spreekt zijn grote waardering uit voor het document, het beeldmateriaal en de wijze waarop het commentaar is verwerkt. Anderen sluiten hierbij aan.
- Wat volgens Ron Spaan ontbreekt in het document is een duidelijke visie op de bouwfysische aspecten. De wijze waarop een damp remmende laag of isolatie is beschreven (blz. 34, 35, 42) is niet correct. De gevolgen van de beschreven maatregelen op andere onderdelen lijken niet in beeld te zijn.
- Het college vraagt ook aandacht voor brandveiligheid (veel verschil bij gesloten of open kap)
- Tenslotte wordt door Kasper Burgy opgemerkt dat met name het aspect 'kopiëren' goed is uitgewerkt, maar 'verbeteren' (met andere materialen) juist tamelijk beperkt.
- Is het gewenst om dit nu verder uit te werken of nog niet? Enerzijds zijn het juist vragen die in praktijk veel spelen, anderzijds wordt het document zoals het er nu al ligt zeer gewaardeerd. Gekozen wordt voor het verwijderen van de passages over damp remmende lagen en isolatie en tevens om een vervolgversie te plannen.
- Verder wordt besproken:
  - o Vonkvanger niet verplicht, maar 'zeer wenselijk'
  - o Blz 24 'elastomere' wijzigen in 'plastomere'
  - o Blz 12 'onderhoudsplichtig' veranderen in 'vergunningplichtig'
  - o Enkele nagekomen opmerkingen vanuit de begeleidingscommissie worden verwerkt

Besluit:

- de URL 4004 Riet wordt definitief vastgesteld met in achtname van bovenstaande wijzigingen. Passage in voorwoord opnemen dat bouwfysische aspecten en brandveiligheid in een vervolgversie worden uitgewerkt
- een vervolgversie plannen met extra aandacht voor bouwfysische en constructieve aspecten, brandveiligheid en verbeteren

De
Koning

5. Vaststellen definitieve versie URL 4010 Historisch Leidak

Door de begeleidingscommissie voor de URL Historisch Leidak is een ontwerp voor de URL 4010 opgesteld. De ontwerp URL is een samenvoeging van een onderdeel van een bestaande BRL voor nieuwbouw (leidak in Maasdekking) en een aparte URL voor leidak in Rijndekking. Aanleiding is de onbevredigende situatie door splitsing van het onderwerp over verschillende documenten. Doel is de aansluiting bij de BRL 4000 en de Stabu-systematiek. Op 12 september 2014 is de ontwerp-URL vastgesteld. Het document heeft ter inzage gelegen. Er zijn 5 reacties ontvangen die door de begeleidingscommissie zijn besproken. In het reactiedocument zijn de reacties op de ontvangen commentaren vermeld. Verder is het ontwerp getoetst aan de Bouwproducten Verordening; ook de opmerkingen uit deze toets zijn verwerkt. Uitzondering hierop is de eis m.b.t. het keuren van leien. Hier dient extra overleg plaats te vinden. De URL past bij de BRL 4000 Onderhoud en Restauratie en is daarmee certificeerbaar. Invoeren beoogd per 1 januari 2015. Tijdens de bespreking van de URL komen de volgende zaken naar voren:

- De notitie met commentaarverwerking zat niet bij de stukken en wordt daarom nagezonden. Ook zijn in de toegezonden versie de wijzigingen t.o.v. het ontwerp niet te zien.
- Een deel van de bijschriften / teksten bij de tekeningen zijn in een geprinte versie niet goed leesbaar;

- De tekeningen zijn nu (i.v.m. de hoeveelheid) als bijlage opgenomen. Is een andere lay out (tekeningen op nevenbladzijde) mogelijk? Dit verhoogt het gebruiksgemak.
- De bevestiging van veiligheidshaken (als daar nog voor wordt gekozen) behoeft meer aandacht
- De relatie met de Bouwproductenverordening is nog niet helder waar het de keuringsregeling voor leien betreft. Het vermoeden bestaat dat deze niet meer door overheden in deze vorm gehanteerd mag worden, maar vervangen moet worden door een keuring op basis van CE.

Besluit:

De
Koning

- URL per e-mail (met commentaar verwerking zichtbaar in de tekst) + commentaar tabel per e-mail ter goedkeuring voorleggen.

6. Vrijgeven voor openbare reactieronde van ontwerp-module 2002 Molen Advies

Door de begeleidingscommissie voor de module- Molen Advies (en op verzoek van de bedrijven die zich bezig houden met advies mbt onderhoud en restauratie van molens) is een ontwerp-module Molen Advies opgesteld. De opbouw van de Module is zo veel mogelijk gelijkgetrokken met een URL en ook hetzelfde begrippenkader is gehanteerd.

Het is een module bij de BRL 2000 Erkend Monumenten Adviesbureau (EMA) en is zodanig opgesteld dat hij certificeerbaar is. Invoeren beoogd per 1 april 2015.

Besproken wordt het volgende:

- De hoeveelheid molen specifieke tekst is – in verhouding tot de algemene tekst- vrij gering. Was het niet beter om de bijzonderheden te verwerken in de bestaande module 2011 Bouwtechnisch Advies? Besproken wordt dat dit niet gewenst is: er zijn te veel zaken die een aparte benadering vragen (veiligheid, HACCP, werking van de molen) en een voor de doelgroep herkenbare aandacht voor molens is gewenst
- Terminologie: in lijn met de tekst in andere documenten en de regelgeving is het gewenst om te spreken van 'monumentale en karakteristieke molens' in plaats van 'historische molens'
- 'molen advies' opnemen in de begrippenlijst
- De restauratieladder krijgt door de algemene verwijzing te weinig aandacht; opname in de tekst is gewenst;
- Niet verwijzen naar een specifieke versie van de Aanbestedingswet (de toevoeging 2012 schrappen)
- De titel van H4 wijzigen in 'eisen aan diensten' i.p.v. 'eisen aan producten'
- Is de diploma-eis in par 5.5.2 terecht voor adviseurs? Na discussie wordt geconcludeerd dat dat een voor deze beroepsgroep terechte eis is.

Besluit: de ontwerp-module wordt vrijgegeven voor een openbare reactieronde, met in achtneming van bovenstaande wijzigingen

7. Vaststellen diverse wijzigingen in BRL 3000 Erkend Restauratie bouwbedrijf (ERB)

Er worden diverse tekstaanpassingen voorgesteld:

1. De datum voor de 'coulance-regeling' is verstreken. De betreffende passage kan daarom worden geschrapt. Het college vraagt zich af of verlenging gewenst is c.q. of de markt voldoende hersteld is. De praktische impact (meer dan 2 jaar geen restauratie uitgevoerd) is uit een oogpunt van behoud van kennis en

- ervaring niet gewenst. Verlenging van de regeling is derhalve niet gewenst zodat de passage kan vervallen
2. Er is behoefte aan een verduidelijking van het begrip 'klein bedrijf'. Het betreft een aanvulling van het voorwoord en paragraaf 4.5. Omdat het in de praktijk al zo gehanteerd wordt, mag het gezien worden als een verduidelijking die geen overgangperiode behoeft.
  3. De relatie met de Kennis+Kunde regeling (Gelderland). De verschillen tussen beide regelingen zijn geïnventariseerd en blijken inhoudelijk zeer beperkt. Dat spoort ook met de ambitie om de verschillen te doen verdwijnen zodat de K+K-regeling op termijn kan opgaan in de landelijk geldende regelingen. Daarom kan er een afspraak worden gemaakt voor bedrijven die naast (of in plaats van) een K+K-erkenning ook een ERB-erkenning wensen te behalen. Indien een bedrijf zich heeft gekwalificeerd voor deze regeling kan de initiële toets voor de ERB bekort worden: de vakinhoudelijke toets vervalt dan (de toets op het kwaliteitssysteem blijft). Deze korting op de auditinspanning wordt verwerkt in hoofdstuk 11 van de ERB. Besproken wat en of er geleerd kan worden van de meer 'coachende opstelling' in Gelderland. Kan dit via audits of wellicht via bedrijven onderling meer vorm krijgen? Afgesproken wordt hier nog een keer op terug te komen
  4. In de loop van 2014 zijn er diverse wijzigingen in het begrippenkader doorgevoerd. Ook is de restauratieladder opgesteld. Het is gewenst deze wijzigingen ook door te voeren in de ERB.
  5. Arjen van der Drift noemt enkele tekstuele verbeteringen die voortkomen uit het harmonisatie-overleg (het periodiek overleg tussen de auditoren voor de ERB). Ook deze zullen worden verwerkt.

Besluit: de ERB wordt aangepast op bovengenoemde items.

In het bij de agenda gevoegde memo wordt uiteengezet dat het gewenst is de ERB zodanig aan te passen dat deze ook de RL 4003 Historisch Metselwerk omvat. Tevens wordt verzocht om een URL voor houtconstructies op te stellen (dus naast de URL 4001). Voor een certificaat voor andere URL-en moet de hoofdaannemer een certificaat op basis van BRL 4000 behalen.

Tijdens de discussie wordt besproken:

- De houtconstructies en metselwerk vormen kerncompetenties voor de hoofdaannemer. Het is niet gewenst deze (door middel van het ontwikkelen van URL-en) 'uit te hoeken' van de ERB
- Het hebben van een aantekening op het ERB-certificaat dan wel een apart certificaat BRL 4000 is alleen een kwestie van vorm. De Inhoudelijke eisen (staan in de URL) zijn identiek

Besluit:

- in een kleine werkgroep de koppeling tussen ERB en de twee genoemde URL-en uit te werken
- de koppeling te beperken tot deze twee URL-en
- in te stemmen met het doen ontwikkelen van een URL houtconstructies

8. Diversen

8.1 Raamwerk ERM-regelingen

De URL voor Stucwerk wordt op verzoek van de branche nu niet verder ontwikkeld.

8.2 instemmen met auditoren voor URL 4003 en 4006

In BRL 4000 is opgenomen dat auditoren goedkeuren behoeven van het CCvD Restauratiekwaliteit. Het verzoek om goedkeuring van een aantal auditoren betekent tevens dat er meerdere CI's actief zullen zijn voor de URL Metselwerk. Overleg met de AVM zal plaatsvinden op 1 december (terugkoppeling tijdens de vergadering).

De Koning Het College vraagt om een notitie (tabel) waarin de eisen aan auditoren staan en de vraag beantwoord wordt in hoeverre de voorgestelde auditoren hieraan voldoen.

Besluit:

- Instemmen met het inzetten van meerdere CI's op 1 URL
- Beoordeling CV's van de betrokken auditoren aanhouden in afwachting bovengenoemde notitie

8.3 Visie RCE op kwaliteit

De RCE heeft op verzoek van diverse partijen bijgaande notitie 'Visie RCE op kwaliteitszorg in de monumentenzorg' opgesteld.

Het college vindt de notitie helder, maar vindt de notitie nogal beschouwend (te weinig wervend) en mist een weergave van missie en doel (wat is je stip op de horizon?). Verder zou er aandacht kunnen zijn voor opleidingen. Michiel van Hunen licht toe dat het een discussiestuk is dat nu met de diverse stakeholders wordt besproken. Op basis daarvan zal een nieuwe versie verschijnen.

8.4 ERM verhuist: vka

9. Richtlijnen Tuinhistorisch onderzoek

De Koning De richtlijnen zullen besproken worden tegelijk met de URL Hovenierswerk. Daarbij zal ook een vakspecialist worden uitgenodigd.

10. Rondvraag

De resultaten van het RCE-symposium over Restauratiekwaliteit op 8 oktober en de dag in de Bavo Basiliek in Haarlem voor metselwerk worden kort besproken. Ron Spaan vertelt over een bijeenkomst op 27 november mbt het werven van leerlingen. Het ontbreken van leerprojecten blijkt een enorme belemmering. Gedacht wordt aan een langlopend leerproject. Kasper Burgy onderschrijft dit en wijst op de activiteiten van o.a. de Vakgroep op dit punt.

Martinus van Milt meldt het initiatief tot een nieuwe Ambachtsdag. Locatie wordt de restauratie van Het Schip in Amsterdam. Planning: najaar 2015.